

gues ---», «les *rompudes* ja feytes --- hagen a tornar a la mida, forma e condicions sobredites» a. 1323 (RLR xxxii, 429, 430). És sabut l'ús que encara se'n fa

«La *rompuda* es fa en terres sense arbres, i destina-des a ésser *rompudes* periòdicament, i l'artiga es fa en terres de bosc amb arbres, o excepcionalment, per a fer una plantada d'arbres o vinya; la *rompuda* es fa en llocs en què la terra es glevi bé ---», «rompre un tros de terra: arrencar-la fent gleves, per deixar-les assecar i cremar-les al mateix tros, després d'apilar-les d'arrels enfora», *CostManc.* 1, §§ 624-5: «Para semilleros bastante útiles pueden destinarse las *rompudas*, donde los cereales, en fuerza de la singular virtud de la tierra nueva y descansada, de la abundancia del abono natural, el mantillo, y de la calcinación de las glebas, medran prodigiosamente», *Mem de Agric* de la Junta de Comerç v, 1817, p. 19.

«Llevat d'alguna *rompuda* on deixeu la salut, a cam-bi de 4 sacs de mestall --- tant tindreu com tindria»; «els vehins, ja que's tracta d'un dret individual, deu-ran cedir, en benefici del comú, el dret de *rompuda*, aquest dret tan mal entès i tan pernicios, que a la llarga acabaria ab la riquesa de l'empru», MrnVayre-da (*Sang Nova* iv, xii, 312; v, ix, 413). Avui se sent a dir més que enlloc per les comarques d'Osona: «en *El Salt de la Cabra* hi havien tret *řumpúdas*» en el Lluçanès (Sta Eulàlia de Puig-Oriol, 1964).

Fins avui ha restat *rot* encara en el P. Val, en l'acc. 'esparracat': «*rot* i espentolat», Valor-Giner (1950-5), «es mamen bona vida, mentre qu'els que acachen el llom, y penquen, a penes pòden menjar pròu, y són els que van més *rots*», MGadea (*T del Xè* ix, 49).

La repartició sinonímica entre *rompre* i *trencar* no és ben bé la mateixa pertot; particularment en l'ús intr. el cat. central ha afavorit l'ús d'aquest una mica més que el dels extrems. Es diu *trencar l'alba*, *les onades trenquen* cap a Bna., mentre que del Maresme recordo (StPolM., c. 1920) *les onades rompen*, i més es nota cap al Cap de Creus: a Cadaquès «*ķyan řõm l'álb* ---», i la gent de Roses, costejant, m'explicaven el nom del *Cap Romput*, ensenyant-me la mar, «per-què hi *řõm*» (1964). A Mallorca es pot usar, p. ex., en un cas on la gent central no ho diríem pas, parlant d'aigües intermitents: dient-ho a Artà d'una font que *romp* o que només «*reventa* quan ha plogut fort» (1964).

Un equivalent aproximat de *rompuda*, format més antigament, i amb el participi arcaic, és *rota*, que sembla haver-se usat en el període primitiu, més o menys en tot el territori, per més que en el Prnc. no ens en quedin més testimonis que els cognoms i algun NL (aplegats per *AlcM*). Antigament s'havia usat en ross., on ja en veig un testimoni en un doc. de 1244 relatiu al llogaret d'Orla (*InvLC*, V. en la monografia d'aquest, a l'*OnomCat*); apareix repetit sis vegades en un doc. d'Òpol, de l'a. 1315, on un dels passatges diu «dessús la Rove [el riuet *Ròvol* RODĀNOS] a la *rota* del fabre de Tura»; en un doc. de 1378 «que y puscha tenir bestiar de dos apers, per laurar e per *rompre* les dites terres e *rotes*», segons l'*InvLC*; i segons P Vidal,

que a propòsit d'un doc de 1315, que porta «loco vocato a les *Rotes*», diu que és un indret de prop de mar i no lluny de Cornellà de Bèrcol, «appelé *las Routsas*» (RLR xxx, 268, 269), afegint que en els docs. llatins es troba *rupta* i *ruta*. Pot ser una desviació semàntica d'això l'acc. que el *DAG* atribueix a «Lleyda»: «las gavillas del cáñamo que arreglan como una tienda de campaña para secar al sol».

També en tenim algun testimoni antic en el Baix Ebre: «tot hom --- que traurà leyne de *rota* que no sia cremada, que pac de ban ---», El Perelló 1342, «lenya de bardica, de *rota* o de *rompuda*» Tortosa 1385 (*BABL* xii, 43, 50, i V nota 11 de *BARDISSA*) Això continuava pel P. Val, on és molt freqüent en les comarques de Morella, val a dir que sobretot com a topònim, pre-topònim i genèric toponímic, però no s'hi ha perdut consciència del significat. En el terme del Boixar, on hi ha (paratges molt separats) les partides *La řóta* i *Racó 'les řótes*. —?— Vol dir una arrabassada. Més freqüent que enlloc a la ribera del Bergantes, on solament dins el terme de Sorita, en compto sis noms, algun en plural («Les *Rotes* de Marçà», altres amb nom propi d'elles *La Rota Belida*, *la R. Calçadeta*, altres amb NP, *řóta de Donís* etc.), també algunes a Hortells, a Xiva, a la Mata, per l'Oest entrem fins en domini aragonès, a Olocau del Rei («*Rota 'l Conejo*» etc.), pel Sud fins a Cinctorres (*Les Rotes*, i una dalt de la muntanya, donada a l'altar del Carme, *La r. del Carme*), cap al SE., hi ha encara sengles partides *Les Rotes* i *La Rota* a Cervera i a Salvassòria (1961).

Altrament reapareix en el Migjorn valencià, si bé només en tinc notes de Dénia, però força repetit dins el vast terme d'aquesta ciutat, on no sols hi ha la partida suburbana de *Les Rotes* sinó almenys tres o quatre paratges allunyats que porten un NP («*Casa i rota* de Sauquillo» etc., entre elles una que li diuen amb el nom d'un propietari anglès, que no hi devia anar fa tant de temps: doncs, potser segueix productiu). A l'extrem Sud no es deu usar, i allà, en alguns punts fronterers, veiem en lloc d'això el castellanisme *roçat*, *R del Barber* a l'Alguenya, V. ROZAR, *DCEC/DECH*, provinent d'un derivat ll. d'això mateix (*RUP-TIARE*).

A les Illes, encara que no sembla ser menorquí, ha restat més viu i pròsper que enlloc. A Lluçmajor, definit en el lèxic dels segadors, «tros de conradís que es prenien per quatre anys» (*BDLC* xiv, 204); «camp arrendat a curt termini» («in kurzer pacht gegeben», *Arx. Ll Salvador* gloss de *Die Bal* II); Ll. Vilallonga defineix 'petita extensió de terra que el senyor dona a un pagès perquè la disfruti, gratuïtament o a canvi d'alguns serveis' per il·lustrar el seu passatge (*Bearn*, 149). «recordaré que, en certa ocasió, passejant arribàrem fins a una barraca enclavada dins una *rota* de la finca». I veg. el llibre de *Rokseth, La culture des céréales à Majorque*, 13 i passim.

Però és a tots els escr. mallorquins que en trobaríem testimonis: «Fent feina a rebrantar, traient es suc a sa terra aixuta d'una *rota* --- poria mal mantenir sa